

Kan vi snakke om mobbing i barnehagen?

Personalet i barnehagen mener at små barn kan mobbe andre. Men de er også opptatt av at barn ikke bør stemples som mobbere, ifølge en studie.

MAGASINARTIKKEL | SIST ENDRET: 10.11.2024

Mobbing har stått på dagsordenen i skolen i flere tiår. I barnehagen har ikke begrepet vært så mye brukt. Der har man snakket mer om erting eller at noen ikke får være med på leken.

Men kan også barnehagebarn mobbe?

– Dette har det vært mye debatt om de siste årene, forteller David Lansing Cameron. Han er forsker ved Universitetet i Agder.

En god del forskning, både internasjonalt og i Norge, forteller oss at mobbing også skjer i barnehagen. Mindre kjent er det hvordan personalet i barnehagen opplever at barna mobber hverandre.

Dette har Cameron og forskerkollegaen Velibor Bobo Kovac derfor prøvd å finne ut mer om.

Flertallet enige i at mobbing skjer

Forskerne har gjort en spørreundersøkelse blant nærmere 700 barnehageansatte i Norge.

Undersøkelsen viser at flertallet er enige i at mobbing forekommer, også blant de yngste barna. Over 70 prosent av de spurte sa seg enige i det. Noe færre, rundt halvparten, mente at det skjedde i deres egen barnehage.

Mange av de spurte svarte at også barn under tre år er i stand til å utsette andre for mobbing. Og rundt 60 prosent var helt uenige i at barn må nå en viss alder før oppførselen deres kan kalles mobbing.

Det overrasket forskerne at så mange mente at mobbing også forekommer blant de yngste barna, forteller Cameron.

Forskerne spurte seg om dette kan handle om at vi forstår begrepet mobbing forskjellig. Derfor ga de studien tittelen: «Snakker vi om den samme tingen?»

»

«Vi ser at barnehageansatte legger litt andre ting i begrepet enn det som har vært vanlig i den tradisjonelle definisjonen av mobbing.»

Tradisjonelt har forskere definert mobbing som noe som blir gjort med vilje, flere ganger og ganske intensivt. Men det handler også om en ubalanse i maktrelasjonen mellom to mennesker.

Noen blir stengt ute fra leken

Mobbing i barnehagen handler som oftest om at noen blir stengt ute fra leken, ifølge personalet som deltok i studien.

De mente videre at det er den subjektive opplevelsen hos barnet som blir utestengt, som må bestemmes om det skal kalles mobbing. Et flertall mente også at handlingen ikke nødvendigvis må bli gjort med vilje eller skje gjentatte ganger for at det skal kunne kalles mobbing. Det kan være mobbing selv om det bare skjer én eller to ganger.

– På noen områder skiller altså de ansatte i barnehagen seg noe fra den tradisjonelle definisjonen av mobbing, altså den definisjonen de fleste forskere gjerne bruker, sier Cameron.

Vil ikke fordele skyld

Et overveldende flertall av dem som deltok i spørreundersøkelsen, mente også at det ikke må fordeles skyld når det forekommer mobbing i barnehagen – sånn at noen barn blir sett på som ofre og andre som utøvere av mobbingen.

– Undersøkelsen vår viser klart at de ansatte ikke ønsker å stemple noen av barna som «en mobber», forteller Cameron.

Dette peker han på som positivt.

– Når vi snakker om mobbing, har vi en tendens til å se på det bare som et forhold mellom den som blir utsatt for mobbing, og den som utsetter andre for mobbing. I stedet er det viktig å se det i en større sammenheng. Mobbing kan også være en konsekvens av miljøet hvor barna oppholder seg. Dette miljøet kan gjøre noe med den sosiale samhandlingen mellom barna. Dette har vi lært fra mange års forskning på mobbing i skolen, forteller han.

– Vi vet at strategier som retter seg inn mot hele gruppen av barn, er det som fungerer best om vi vil ta tak i mobbing. Det fungerer bedre enn å sette enkeltbarn i fokus.

Kan ansatte utsette barn for mobbing?

Forskerne har også spurt om de barnehageansatte har opplevd at andre ansatte i barnehagen har behandlet et barn på en måte som kan kalles mobbing.

I alt 11 prosent svarer at de har vært vitne til dette. Men de svarer også at dette er uvanlig i barnehagen, og noe de sjelden har opplevd.

Undersøkelsen ble gjort før vi i januar 2021 fikk enda tydeligere regler i barnehageloven for å sikre at barn har det trygt og godt i barnehagen. Barnehageloven slår nå fast at barnehagen skal ha nulltoleranse for mobbing, utestenging, trakassering, diskriminering og andre krenkelser.

Barnehageloven presiserer også at personalet i barnehagen har en skjerpet aktivitetsplikt ved mistanke om eller kjennskap til at en annen ansatt i barnehagen krenker et barn.

Dette tror Cameron kan ha gjort personalet mer bevisst på temaet. Han synes likevel det er overraskende at såpass mange mener de har vært vitne til at en ansatt har utsatt et barn for mobbing.

Ansatte bagatelliserer ikke mobbing

Det er helt klart at barnehagepersonalet synes mobbing er et viktig tema i barnehagen, mener forskerne.

- De ansatte tar mobbing på alvor. Det er noe de mener bør få mer oppmerksomhet, sier Cameron.
- Jeg tror at det samtidig er viktig å reflektere over begrepsbruken når vi snakker om mobbing blant små barn. Vi må ikke glemme at det finnes flere måter å definere mobbing på. Det er ikke sånn at vi alltid snakker om samme ting når vi snakker om mobbing.

Og uansett om vi velger å bruke begrepet mobbing eller ikke, må vi anerkjenne at det til en viss grad skjer uheldige ting i barnehagen. Dette er hendelser som både kan og bør forebygges, oppfordrer forskeren.

Endringer i barnehageloven

I 2021 kom det endringer i barnehageloven som blant annet sier at alle som arbeider i barnehagen skal gripe inn når barn utsettes for krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering.

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehage miljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

Skrevet av Siw Ellen Jakobsen på oppdrag for Utdanningsdirektoratet.

Kilde

Kova, V. B., & Cameron, D. L. (2024). Are We Talking about the Same Thing? A Survey of Preschool Workers' Attitudes and Beliefs about Bullying. *Child Care in Practice*, 30(2), 141–155.